

Jaunatnes organizāciju atbalsts Latvijā

Izpētes pirmā posma (2021) apkopojums

Šis izpētes ziņojums ir sagatavots ar Islandes, Līhenšteinas un Norvēģijas atbalstu caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu "Aktīvo iedzīvotāju fonds". Par materiāla saturu atbild biedrība "Latvijas Jaunatnes padome"

Saturs

1.	Ievads.....	2
2.	Konteksta raksturojums	2
2.1.	Jaunatnes sektora tvēruma definēšanas izaicinājumi	2
2.2.	Atbalsta efektivitātes vērtēšana: jaunatnes sektora kapacitāte un ilgtspēja	4
2.3.	Organizāciju vērtējums par atbalsta pieejamību	5
3.	Pieejamie atbalsta instrumenti	7
3.1.	Atbalsta instrumenti specifiski jaunatnes jomai.....	7
3.2.	Atbalsta instrumenti ārpus jaunatnes jomas	8

1. Ievads

Latvijas Jaunatnes padome (LJP) kopš 2020. gada oktobra īsteno EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentus programmas "**Aktīvo iedzīvotāju fonds**" projektu "**LJP 3.0**", kura mērķis ir divu gadu garumā organizēt aktivitātes jaunatnes NVO nozīmes stiprināšanai Latvijas sabiedrībā. Projekts veicinās līdzdalības aktivitātes politikas dokumentu izstrādē, iedzīvotāju iesaisti lēmumu pieņemšanas procesos un pilsoniskajās aktivitātēs.¹

Projekta ietvaros tiek īstenota arī izpēte par jaunatnes NVO atbalstu Latvijā. Tās mērķis ir apzināt jaunatnes NVO pieejamos atbalsta instrumentus, to atbilstību jaunatnes jomas vajadzībām, kā arī definēt nepieciešamos pilnveidojumus atbalsta sistēmā. Izpētes rezultāti kalpos par pierādījumiem balstītu informācijas un datu bāzi mērķtiecīgai jaunatnes jomas interešu aizstāvībai LJP darbā.

Izpētes pirmajā posmā 2021. gadā tika apkopota informācija par uz doto brīdi (2021. gada rudens) jaunatnes NVO pieejamajiem atbalsta instrumentiem, kā arī, izmantojot citu iepriekš veiktu pētījumu datus, definētas būtiskākās organizāciju vajadzības atbalstā un organizāciju vispārēji vērtējumi par atbalsta pieejamību. Visa iegūtā informācija apkopota šajā izpētes pirmā posma ziņojumā.

2022. gadā izpēte tiks turpināta ar padziļinātu analīzi par jaunatnes organizāciju kopējo finansiālo stāvokli (kapacitāti, ilgtspēju), izmaiņām atbalsta pieejamībā kontekstā ar 2022. gadā pieejamajiem atbalsta veidiem un jaunatnes jomai palielināto valsts finansējumu, kā arī tiks identificēti un aprakstīti labās prakses piemēri jaunatnes NVO atbalstā.

2. Konteksta raksturojums

2.1. Jaunatnes sektora tvēruma definēšanas izaicinājumi

Vērtējot jaunatnes jomā pieejamo atbalstu, būtisks metodoloģisks jautājums ir par to, **kādā tvērumā tiek definēts jaunatnes sektors.** Atkarībā no tā var pat ievērojami atšķirties attiecināmie pieejamā atbalsta instrumenti. Šādā aspektā **iespējami atšķirīgi skatījumi.** Pirmkārt, iespējams vērtēt **atbalstu, kas pieejams specifiski jaunatnes organizācijām**, proti – atbalsts, kur saņēmēji definēti tieši un konkrēti kā “jaunatnes organizācijas”. Šādā aspektā atbalsta instrumentu loks, protams, būs visšaurākais. Otrkārt, iespējams vērtēt **atbalstu, kas pieejams jebkurām aktivitātēm, kas vērstas uz jaunatnes mērķgrupu.** Šādā aspektā atbalsta instrumentu loks būs visplašākais, bet vienlaikus tie var nebūt specifiski vērsti uz jaunatnes jomu. Treškārt, iespējams vērtēt **atbalstu, kas nav definēts kā specifiski uz jaunatnes mērķgrupu vērsts, bet kurā var tikt īstenotas aktivitātes jaunatnei.** Katrā no šiem aspektiem pieejamie atbalsta veidi būtiski atšķiras gan kvantitatīvi, gan arī saturiski.

Vērtējot plašākā tvērumā, uz jaunatnes jomu būtu jāattiecina liels skaits organizāciju, kuras īsteno aktivitātes jauniešiem, bet kuru pamatdarbība nav saistīta ar darbu ar jaunatni. Šādā aspektā sektora plašumu ļauj aptuveni novērtēt pēc Sabiedrības integrācijas fonda pasūtījuma veiktās valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšanas² ietvaros īstenotā nevalstiskā sektora pārstāvju aptauja. Tajā noskaidrots, ka **41% no visām organizācijām, kas tieši vai netieši darbojas pilsoniskās sabiedrības jomā, jauniešus identificē kā savu tiešo mērķgrupu.** Vēl 28% kā tiešo mērķgrupu identificē bērnus. Tai pat laikā **no visām organizācijām tikai 4% ir tādas, kurām bērni un jaunieši ir vienīgā darbības mērķgrupa.** Tātad ir ļoti maz organizāciju, kurām jaunieši ir vienīgā darbības mērķgrupa, bet ļoti daudz tādu, kurām jaunieši ir viena no darbības mērķgrupām. Jau minētās aptaujas dati liecina, ka jauniešus kā savu mērķgrupu biežāk

¹ Vairāk par projektu skatīt: <https://ljp.lv/ljp-istenos-projektu-ljp-30>

² Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”. Sabiedrības integrācijas fonds. 2021. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/petijumi>

definē tās organizācijas, kuras strādā arī ar diasporu, ģimenēm ar bērniem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, sociāli mazaizsargātām personām, kā arī vietējo kopienu.

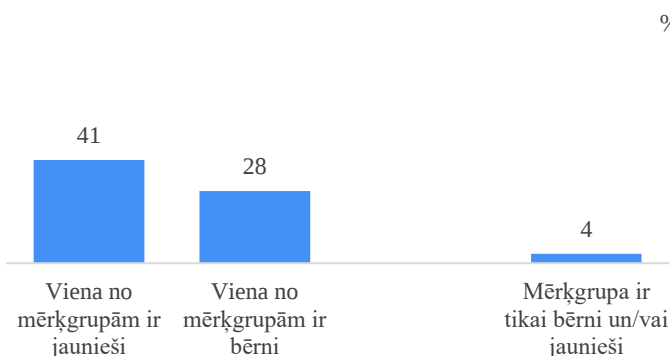
Grafiks 1. Pilsoniskās sabiedrības organizāciju tiešās mērķgrupas

Datu avots: Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”. Sabiedrības integrācijas fonds. 2021. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/petijumi>.

Grafiks 2. Jaunieši un bērni kā pilsoniskās sabiedrības organizāciju tiešās mērķgrupas

Datu avots: Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”. Sabiedrības integrācijas fonds. 2021. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/petijumi>.

Tātad konceptuāli būtisks ir jautājums, vai analizējam atbalsta pieejamību jaunatnes sektorā strādājošajām organizācijām, vai arī atbalsta pieejamība aktivitātēm, kas vērstas uz jauniešu mērķgrupu. Šī izvērtējuma ietvaros esam mēģinājuši ietvert abus aspektus, vienlaikus 2022. gadā plānojot detalizētāk analizēt, vai un cik plašā apmērā jaunatnes jomas pārstāvji ir pieteikušies atbalstam tādos atbalsta rīkos, kas nav plānoti specifiski jaunatnes jomai, bet kur organizācijas var pieteikties ar aktivitātēm, kas vērstas uz jauniešiem (piemēram, SIF administrētā programma “NVO fonds”, Aktīvo iedzīvotāju fonds u.c.).

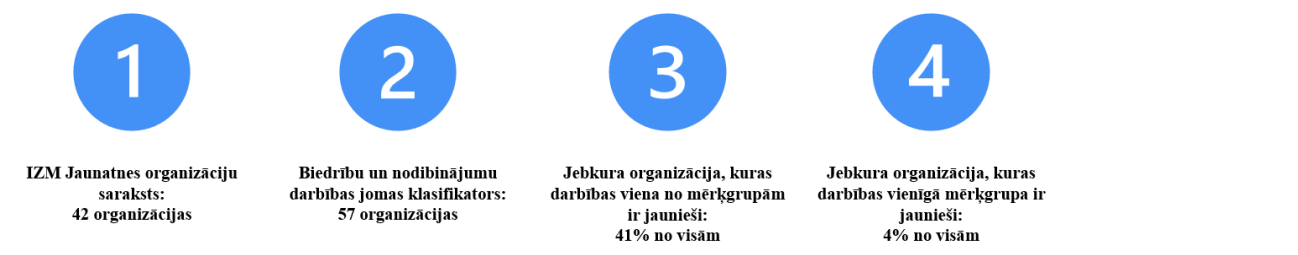
Papildus jāuzsver, ka arī jaunatnes sektora ietvaros neviennozīmīgs ir jautājums par to, kuras organizācijas uzskatāmas par jaunatnes organizācijām. Šādā aspektā pastāv kā minimums trīs iespējamie tvērumi. (1) Atbilstoši 2011. gada 15. marta Ministru kabineta noteikumiem Nr.188 „Noteikumi par jaunatnes organizāciju sarakstā iekļaujamajām ziņām un kārtību, kādā biedrības ierakstāmas jaunatnes organizāciju sarakstā”³, Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) uztur jaunatnes

³ Ministru kabineta 2011. gada 15. marta noteikumi Nr. 188 "Noteikumi par kārtību, kādā biedrības ierakstāmas jaunatnes organizāciju sarakstā, un sarakstā iekļaujamām ziņām". <https://likumi.lv/ta/id/227327>

organizācijas sarakstu. Uz 2021. gada 20. decembri šajā sarakstā ir ierakstītas 42 organizācijas. Šīm organizācijām pieejami atsevišķi specifiski atbalsta instrumenti, kas nav pieejami sarakstā neierakstītām organizācijām (pat, ja tās atbilst visiem tiem pašiem noteikumiem). **(2) Jaunatnes organizācijas pēc reģistrētās darbības jomas Uzņēmumu reģistrā (UR).** “Jaunatnes biedrība vai nodibinājums” ir viena no biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumos⁴ iekļautajām organizāciju darbības jomām (kods 11.1.), ko organizācijas norāda dibināšanas dokumentos vai iekļauj reģistrā vēlāk. Atbilstoši UR atvērto datu kopas informācijai uz 2021. gada 20. decembri tikai 57 biedrības un nodibinājumi ir UR reģistrējuši darbības jomu “Jaunatnes biedrība vai nodibinājums”. Jāuzsver, ka konkrētie MK noteikumi stājās spēkā 2015. gadā, bet līdz tam jaunatnes biedrībām un nodibinājumiem klasifikatorā (NACE 2.red.) nebija izdalīts specifisks darbības jomas kods un tās savu darbības jomu reģistrēja ar kodu “Citur neklasificētu organizāciju darbība” (94.99). Līdz ar to šobrīd Latvijā nepastāv iespēja drošticami identificēt jaunatnes biedrību un nodibinājumu skaitu un to iespējams aptuveni noteikt, izmantojot netiešus rādītājus (piemēram, apkopojot datus par organizācijām, kas piesakās specifiskiem jaunatnes jomas atbalsta instrumentiem). **(3) Jebkura organizācija, kura jauniešus definē par vienu no savām mērķgrupām.** Šis aspekts apskatīts iepriekš šajā nodaļā.

Ilustrācija 1. Organizācijas jaunatnes jomā: attiecināšanas problemātika

Datu avoti: IZM jaunatnes organizāciju saraksts: <https://www.izm.gov.lv/lv/jaunatnes-organizaciju-saraksts>; LR Uzņēmumu reģistra dati Latvijas atvērto datu portālā: <https://data.gov.lv/dati/lv/organization/ur> (datu kopa “Biedrību un nodibinājumu darbības jomas”); Aptauju dati – Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”. Sabiedrības integrācijas fonds. 2021. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/petijumi>.

Atkarībā no jaunatnes sektora izvēlēta tvēruma, būtiski mainās arī pieejamā atbalsta instrumentu tvērums. Tas ir īpaši būtiski korektu atbalsta pieejamības secinājumu definēšanai. **Vērtējot atbalsta rīku pieejamību plašā jaunatnes sektora tvērumā** (iekļaujot jebkurus atbalsta rīkus, kur teorētiski jaunatnes jomas pārstāvji varētu pieteikties atbalstam) **var rasties maldinošs iespaids par sektoram pieejamā atbalsta tematisko un arī finansiālo apjomu.** Kā redzams atbalsta instrumentu apkopojumā 3.nodaļā, kopējais attiecināmo atbalsta rīku tvērums ir samērā plašs, savukārt **tādu atbalsta instrumentu, kuri plānoti specifiski tieši jaunatnes organizācijām vai jaunatnes jomai, ir ļoti ierobežots.**

2.2. Atbalsta efektivitātes vērtēšana: jaunatnes sektora kapacitāte un ilgtspēja

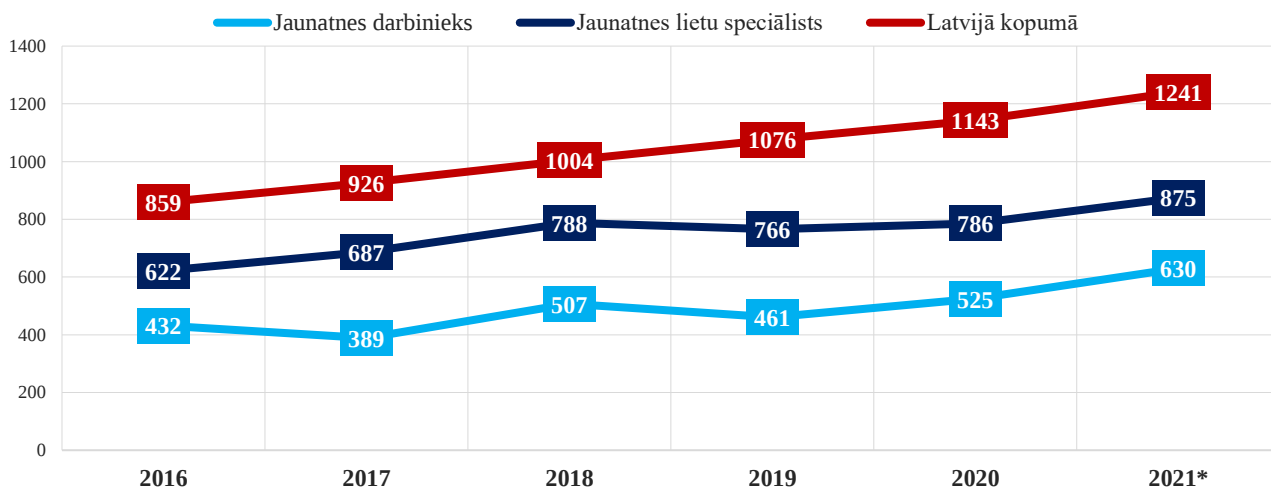
Plašākā kontekstā **būtiski arī analizēt sektora kopējo kapacitāti, lai būtu iespējams vērtēt, vai sektoram pieejamais atbalsts ir pietiekams kapacitātes un ilgtspējas nodrošināšanai.** Viens no drošticamiem veidiem, kā analizēt sektora ilgtspēju, ir finanšu kapacitātes rādītāji. Šādu analīzi plānots īstenot 2022. gadā izpētes 2. posmā. Tās ietvaros tiks analizēta to organizāciju finanšu kapacitāte, kuras pēdējo 3 gadu laikā ir ieguvušas atbalstu kādā no sektoram pieejamajiem finanšu instrumentiem. Finanšu kapacitāte tiks vērtēta pēc organizāciju iesniegto gada pārskatu datiem (darbinieku skaits, ieņēmumu un izdevumu pārskats, tai skaitā saņemtās dotācijas un no ārvalstu fondiem saņemtais finansējums, finanšu uzkrājumi u.c.), datus izgūstot UR atvērto datu kopās.

⁴ Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumi Nr. 779 "Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi". <https://likumi.lv/ta/id/278848>

Kā vispārējs rādītājs sektora kopējai attīstībai var kalpot mēneša vidējās bruto algas rādītājs vairāku gadu perspektīvā. Kā liecina Valsts ieņēmumu dienesta dati par atalgojumu nodarbinātajiem profesijās "jaunatnes lietu speciālists" un "jaunatnes darbinieks"⁵, **2021. gadā vidējā bruto darba samaksa bijusi attiecīgi 875 EUR un 630 EUR⁶**. Salīdzinot ar vidējo bruto darba samaksu Latvijā visās profesijās kopumā (1241 EUR), jaunatnes lietu speciālistu atalgojums ir 70% līmenī no valstī kopējā, bet jaunatnes darbiniekiem tikai 51%. Jāuzsver, ka kopējais Latvijas vidējās darba samaksas rādītājs ir pieaudzis straujāk, nekā atalgojums audzis jaunatnes jomā. Pie tam jaunatnes lietu speciālistu atalgojuma pieauguma temps pēdējos 4 gados būtiski iepaliek no kopējā Latvijas rādītāja (Latvijā kopumā vidējā darba samaksa augusi par 24%, jaunatnes lietu speciālistiem par 11%, jaunatnes darbiniekiem – 24%). Tātad jaunatnes sektorā attīstība ir ievērojami zemāka, nekā darba tirgū Latvijā kopumā.

Grafiks 3. Mēneša vidējā bruto (pirms nodokļu nomaksas) darba samaksa jaunatnes sektorā salīdzinājumā ar darba samaksu Latvijā vidēji kopumā, EUR

Datu avots: (1) Latvijas kopējie rādītāji – Oficiālās statistikas portāls, datu tabula "DSV010. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa"; *par 2021.g. autora aprēķins pēc pieejamajiem datiem par pirmajiem deviņiem gada mēnešiem; (2) jaunatnes lietu speciālistu un jaunatnes darbinieku datu aprēķins pēc Valsts ieņēmumu dienesta datiem par profesiju atalgojumu katrā gada oktobrī (vidējais darba stundu skaits mēnesī vienai darba vietai reizināts ar vidējo stundas tarifa likmi).

2.3. Organizāciju vērtējums par atbalsta pieejamību

Jaunatnes jomas organizāciju vispārēju vērtējumu par pieejamo atbalstu iespējams iegūt IZM īstenotajā Jaunatnes politikas īstenošanas plāna 2016.-2020.gadam starpposma izvērtējumā⁷. Izvērtējuma ietvaros īstenoja jaunatnes sektora aptauja, kurā viena no mērķgrupām bijušas jaunatnes jomas NVO. Viedokli kopumā sniegušas 96 jomu pārstāvošas organizācijas. Vērtējot, vai organizācijām ir pieejams viss nepieciešamais atbalsts darba ar jaunatni efektīvai īstenošanai, **22% apgalvojušas, ka ir pieejamais viss nepieciešamais atbalsts, 19%, ka nav pieejams, bet 59% – ka ir nepietiekami pieejams.**

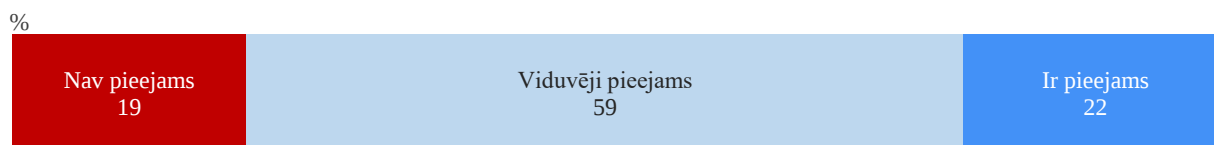
⁵ Jaunatnes darbinieku skaits Latvijā pieaudzis no 18 2016. gadā līdz 65 2021. gadā. Savukārt jaunatnes lietu speciālistu skaits bijis mainīgs, bet bez izteiktām pieauguma vai samazinājuma tendencēm (2016.g. – 125, 2020.g. – 129 (lielākais skaits pēdējo 6 gadu laikā), 2021.g. – 118). Jāuzsver, ka šajā VID statistikā tiek uzskaitīti tikai tie jaunatnes jomas darbinieki, kuru profesija reģistrēta attiecīgi kā "jaunatnes darbinieks" vai "jaunatnes lietu speciālists".

⁶ Vidējā stundas tarifa likme jaunatnes lietu speciālistiem 2021.g. oktobrī bijusi 6,52 EUR, bet jaunatnes darbiniekiem 5,38 EUR.

⁷ Jaunatnes politikas īstenošanas plāna 2016.-2020.gadam starpposma izvērtējums. SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija". IZM. 2019. Pieejams: https://jaunatneslietas.gov.lv/sites/default/files/2019-12/IZM_JPIP_Vidusposma_izv%C4%93rt%C4%93jums_2019.pdf

Grafiks 4. Organizāciju vērtējums par atbalsta pieejamību

Datu avots: Jaunatnes politikas īstenošanas plāna 2016.-2020.gadam starpposma izvērtējums. SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija". IZM. 2019. Pieejams: https://jaunatneslietas.gov.lv/sites/default/files/2019-12/IZM_JPIP_Vidusposma_izv%C4%93rt%C4%93jums_2019.pdf.

Lūgtas norādīt, kāda veida atbalsts ļautu būtiski uzlabot darbu ar jaunatni efektivitāti, **76% organizāciju norāda, ka nepieciešams lielāks finansējums**, 62% vēlētos lielāku jauniešu aktivitāti⁸, 61% – labāku starpinstitutionu sadarbību, 59% – apmācības un arī jomas pētījumus, bet 57% sagaidītu plašāku NVO sektora iesaistīšanu darbā ar jaunatni. 54% organizāciju norādījušas, ka būtu nepieciešami papildu cilvēkresursi – tas netieši liecina par plašākām sektora problēmām un vajadzībām tieši ilgtspējas un kapacitātes aspektā.

Grafiks 5. Organizāciju nepieciešamība pēc dažādiem atbalsta veidiem

Datu avots: Jaunatnes politikas īstenošanas plāna 2016.-2020.gadam starpposma izvērtējums. SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija". IZM. 2019. Pieejams: https://jaunatneslietas.gov.lv/sites/default/files/2019-12/IZM_JPIP_Vidusposma_izv%C4%93rt%C4%93jums_2019.pdf.

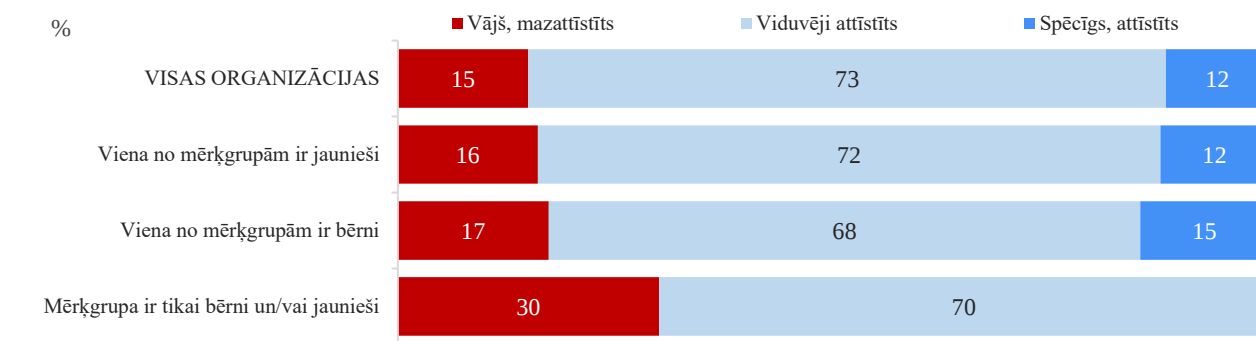

Jau iepriekš minētajā SIF valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšanas ietvaros īstenotajā aptaujā iespējams iegūt organizāciju, kuru darbības mērķgrupa ir bērni vai jaunieši, novērtējumu par to, cik attīstīts ir sektors kopumā. Šie dati liecina, ka **jaunatnes jomas organizācijas par sektora attīstību ir izteikti kritiskas** – 30% to organizāciju, kuru darbībā bērni vai jaunieši ir vienīgā mērķgrupa, sektoru vērtē kā ļoti vāju un mazattīstītu un 70% kā viduvēji attīstītu (neviens nevērtē kā spēcīgu un attīstītu). To organizāciju, kuras strādā arī ar citām mērķgrupām, viedoklis ir mazāk kritisks un aptuveni katras desmitās organizācijas pārstāvis sektora pat vērtē kā spēcīgu un attīstītu.

⁸ NB! Konkrētā sektora aptauja tika īstenota 2019. gadā, pirms pandēmijas, tādēļ konkrētais minētais faktors ataino situāciju pirms ieviestajiem ierobežojumiem!

Grafiks 6. Organizāciju vērtējums par NVO sektora attīstību kopumā

Datu avots: Valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” darbības (rezultātu un ieguldījuma) izvērtēšana. Personu apvienība: Latvijas Kultūras akadēmija un SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”. Sabiedrības integrācijas fonds. 2021. Pēcjams: <https://www.sif.gov.lv/lv/petijumi>.

Kopumā dati liecina, ka jaunatnes sektors šobrīd ir drīzāk vājš un atbalsta vajadzības ir ļoti plašas. 2022. gada izpētē tiks padziļināti analizētas atbalsta vajadzības.

3. Pieejamie atbalsta instrumenti

Atbilstoši iepriekšējā nodaļā raksturotajai konteksta informācijai, šajā nodaļā **jaunatnes jomai pieejamie atbalsta instrumenti segmentēti divās sadaļās: (1) tie, kas plānoti specifiski tieši jaunatnes jomai, (2) tie, kas nav plānoti specifiski jaunatnes jomai, bet kur jaunatnes jomas pārstāvji var pieteikties atbalstam.** Tādējādi tiek sniegts pēc iespējas visaptverošs pārskats par atbalsta iespējām gan šaurā jaunatnes sektora tvērumā, gan plašā tvērumā. Īpaši jāuzsver iepriekšējā nodaļā jau norādītais – plašā tvērumā definētos atbalsta instrumentus tikai daļēji var uzskatīt par jaunatnes sektoram pieejamiem atbalsta veidiem, jo lielākai daļai jaunatnes organizāciju šobrīd ir nepietiekama kapacitāte tos apgūt.

Kopumā secināms – atbalsta rīku tvēruma ir samērā plašs, tomēr **tādu atbalsta instrumentu, kuri plānoti specifiski tieši jaunatnes organizācijām vai jaunatnes jomai, ir ļoti ierobežots.**

3.1. Atbalsta instrumenti specifiski jaunatnes jomai

Jaunatnes politikas valsts programmas

Jaunatnes politikas valsts programma 2021. – 2023. gadam (turpmāk – valsts programma) ir izstrādāta, lai nodrošinātu efektīvu un koordinētu jaunatnes politikas īstenošanu Latvijā un nodrošinātu ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentos noteikto uzdevumu īstenošanu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu jaunatnes jomā.

Plānotie projektu konkursi:

- “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalības nodrošināšanai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā”.
- “Atbalsts psihoemocionālās veselības veicināšanas pasākumiem skolās Covid-19 pandēmijas radīto seku mazināšanai”.
- “Atbalsts jauniešiem Covid-19 pandēmijas radīto seku mazināšanai”.
- “Atbalsts jaunatnes politikas īstenošanai vietējā līmenī”.
- “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai, to iniciatīvām, jauniešu līdzdalības veicināšanai un iekļaušanai sabiedrībā”.

Pieejamais finansējums:

Valsts programmā pieejamais finansējums 2021. gadā: 1 074 446 EUR, 2022. gadā: 574 522 EUR, 2023. gadā: 574 522 EUR.

Administrators: Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra

Vairāk informācijas:

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunatnes-politikas-valsts-programma>

<https://jaunatne.gov.lv/par-agenturu/programmas-projekti/valsts-programma/>

ES programma "Eiropas Solidaritātes korpuss"

Programmas "Eiropas Solidaritātes korpuss" mērķis ir veicināt solidaritāti, iesaistot organizācijas un jauniešus solidaritātes aktivitātēs, kas risina sabiedrībai aktuālus izaicinājumus, uzlabo jauniešu kompetences, sekmē sociālo iekļaušanu un Eiropas vērtību stiprināšanu. Programmā "Eiropas Solidaritātes korpuss" Latvijā ir iespējams īstenot brīvprātīgā darba projektus un solidaritātes projektus.

Administrators: Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra

Vairāk informācijas:

<https://jaunatne.gov.lv/par-agenturu/programmas-projekti/eiropas-solidaritates-korpuss/>

ES programma "Erasmus+"

Programmas "Erasmus+" (2021-2027) jaunatnes jomas mērķis ir veicināt mobilitāti neformālās izglītības jomā un aktīvu jauniešu un jaunatnes darbinieku līdzdalību, kā arī veicināt sadarbību, sociālo iekļaušanu, radošumu un inovatīvas pieejas organizāciju un politikas līmenī jaunatnes jomā. Programmā "Erasmus+" jaunatnes jomā ir iespēja iesniegt pieteikumus divās pamatdarbībās: Personu mobilitāte (KA1), Partnerības sadarbībai (KA2).

Administrators: Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra

Vairāk informācijas:

<https://jaunatne.gov.lv/par-agenturu/programmas-projekti/erasmus/>

<http://www.erasmusplus.lv/lat/>

https://www.eacea.ec.europa.eu/grants/2021-2027/erasmus_en

3.2. Atbalsta instrumenti ārpus jaunatnes jomas

Šajā sadaļā iekļauti tikai tie atbalsta instrumenti, kuros jaunatnes jomas organizācijām ir lielākas iespējas iegūt atbalstu, neiekļaujot citas, kurās jaunatnes jomas pārstāvji piedalās maz, jo tās ir pārāk specifiskas un dažkārt pārāk komplicētas.

NVO fonds

Programmas mērķis ir stiprināt pilsoniskās sabiedrības ilgtspējīgu attīstību un demokrātiju Latvijā.

Atbalsta jomas:

Programmas ietvaros 2022.gadā plānots atbalstīt projektus, kuri ietver šādus darbības virzienus:

1. NVO darbības stiprināšana;
2. NVO interešu aizstāvības stiprināšana;
3. Atbalsts NVO pilsoniskās sabiedrības aktivitātēm;
4. NVO un iedzīvotāju savstarpējās sadarbības stiprināšana.

Pieejamais finansējums

Programmas ietvaros projektiem pieejamais finansējums no Kultūras ministrijai piešķirtajiem valsts budžeta dotācijās līdzekļiem 2022.gadam ir 1 888 088 EUR.

Administrators: Sabiedrības integrācijas fonds

Vairāk informācijas:

<https://www.sif.gov.lv/lv/nvo-fonds>

Atbalsts ģimeņu interešu pārstāvošo NVO pamatdarbības nodrošināšanai

Programmas mērķis ir nodrošināt atbalstu nevalstisko organizāciju iniciatīvām ģimenēm draudzīgas vides veidošanā un sabiedrības līdzdalības veicināšanā, sekmējot ģimeņu atbalsta politikas jautājumu risināšanu Latvijā.

Konkursa mērķis ir sniegt atbalstu pamatdarbības nodrošināšanai NVO, kuras piedalās ģimeņu atbalsta politikas jautājumu risināšanā valsts līmenī.

Atbalsta jomas (jāatbilst vismaz divām jomām):

- Ģimenei draudzīgas darbavietas tiesību ievērošanu veicinošas iniciatīvas, t.sk. sociālas kampaņas;
- Pilsoniskās līdzdalības popularizēšanas un veicināšanas aktivitātes NVO līdzdalībai valsts pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesā un/ vai līdzdarībai valsts pārvaldes rīcībpolitikas plānošanā, ieviešanā un uzraudzībā;
- Informatīva, izglītojoša, konsultatīva un materiāltehniska atbalsta sniegšana NVO to darbībai un mērķu sasniegšanai;
- Konkursa mērķa grupu vajadzību apzināšana, izpēte un rezultātu izplatīšana (pētījumi, diskusijas, konferences, darba grupas, raksti, videoblogi u.c.) ar mērķi stiprināt ģimeņu institūtu un ar to saistītu problēmu apzināšanu;
- NVO administratīvais atbalsts pamatdarbības nodrošināšanai, t.sk. darbam ar esošiem biedriem un jaunu biedru piesaisti;
- NVO interešu pārstāvības stratēģiju aktivitāšu īstenošanas atbalsts (rezolūcijas, memorandi, sadarbības grupas utt.);
- Brīvprātīgā darba aktivitāšu un labdarības iniciatīvu veicināšana;

- Savstarpēju NVO vai NVO un pašvaldību sadarbības stiprināšana ģimeņu politikas veidošanā un īstenošanā;
- Esošās valsts un pašvaldību atbalsta sistēmas ģimenēm problēmjautājumu izpēti un risinājumu piedāvāšana.

Pieejamais finansējums:

Programmas ietvaros projektiem pieejamais finansējums ir 81 600 EUR no Latvijas valsts budžeta piešķirtajiem līdzekļiem 2021.gadā.

Vienam projektam pieejamais finansējums – līdz 13 600,00 EUR.

Administrators: Sabiedrības integrācijas fonds

Vairāk informācijas:

<https://www.sif.gov.lv/lv/atbalsts-gimenu-interesu-parstavoso-nvo-pamatdarbibas-nodrosinasanai>

Atbalsts diasporas un Latvijas bērnu kopējām nometnēm

Programmas mērķa grupa ir latviešu diasporas bērni vecumā no 6 līdz 18 gadiem, kā arī viņu vienaudži Latvijā. Programmas ietvaros tiks atbalstītas kopīgas nometnes un vasaras skolas, kas vērstas uz diasporas bērnu saiknes stiprināšanu ar Latviju, kā arī diasporas un Latvijā dzīvojošo bērnu kopīgu darbošanos.

Pieejamais finansējums:

2022.gada konkursā pieejamais finansējums ir 140 865 EUR, un vienam projektam pieejamais maksimālais finansējums ir 14 000 EUR.

Administrators: Sabiedrības integrācijas fonds

Vairāk informācijas:

<https://www.sif.gov.lv/lv/atbalsts-diasporas-un-latvijas-bernu-kopejam-nometnem>

Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu programma “Aktīvo iedzīvotāju fonds”

Programmas mērķis ir pilsoniskās sabiedrības un iedzīvotāju līdzdalības stiprināšana un mazaizsargāto iedzīvotāju grupu spēju vairošana.

Pieejamais finansējums:

No 2020. līdz 2024. gadam fonda finansējums, kas pieejams pilsoniskās sabiedrības organizācijām 4 programmās:

1. “Demokrātijas kultūra” ar mērķi stiprināt demokrātijas kultūru un pilsoniskuma apziņu Latvijā. Kopējais finansējums – 4 405 000 EUR.
2. “Cilvēktiesības” ar mērķi vairo izpratni Latvijas sabiedrībā par cilvēktiesībām. Kopējais finansējums – 630 000 EUR.
3. “Ilgtspēja un kapacitāte” ar mērķi uzlabot Latvijas pilsoniskās sabiedrības ilgtspēju un kapacitāti. Kopējais finansējums – 2 020 000 EUR.
4. “Divpusējā un reģionālā sadarbība” ar mērķi veicināt Latvijas pilsoniskās sabiedrības pārrobežu sadarbību EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu darbības valstīs. Kopējais finansējums – 345 000 EUR.

Atbalsta nosacījumi:

Visiem atbalstītajiem projektiem jāatbilst vismaz vienai no šīm tematiskajām jomām:

- Demokrātija, iedzīvotāju līdzdalība, laba pārvaldība un atklātība;
- Cilvēktiesības un vienlīdzīga attieksme, novēršot jebkādu diskrimināciju rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai ticības, dzimuma, invaliditātes, vecuma, seksuālās orientācijas vai dzimuma identitātes dēļ;
- Sociālais taisnīgums un mazaizsargāto grupu iekļaušana.

Administrators:

NVO apvienība – Latvijas Pilsoniskā alianse, Latvijas Lauku forums, Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs, Kurzemes NVO centrs, Valmieras novada fonds un Zemgales NVO atbalsta centrs

Vairāk informācijas:

<https://www.activecitizensfund.lv/lv/par-fondu/aktivo-iedzivotaju-fonds.html>

Pašvaldību projektu konkursi

Pašvaldību atbalsts nevalstiskajām organizācijām ir tiesiski noregulēts dažādos normatīvajos aktos – (1) ar mērķi stiprināt pilsonisko sabiedrību vai (2) ar mērķi nodrošināt pašvaldību funkciju īstenošanu.

Pašvaldībām saskaņā ar Likumu par pašvaldībām ir tiesības atbalstīt pilsoniskās sabiedrības aktivitātes, lai veicinātu vietējās kopienas attīstību un ir iedzīvotāju interesēs. Pašvaldības to var darīt:

- rīkojot atklātus projektu konkursus nevalstisko organizāciju iniciatīvu atbalstam, kapacitātes celšanai un/vai administratīvo izmaksu segšanai (konkursu nosacījumi un prioritārie virzieni var dažādoties ik gadu);
- iepirkumu procedūru ietvaros iegādājoties pakalpojumus no nevalstiskajām organizācijām (nevalstiskās organizācijas šajā procesā ir tāds pats tirgus dalībnieks kā jebkura cita juridiska vai privātpersona);
- sniedzot cita veida materiālo un nemateriālo atbalstu (pašvaldības telpu piešķiršana vai iznomāšana, grāmatvedības, juridiskās konsultācijas u.c.);
- piemērojot nodokļu vai nodevu atvieglojumus;
- piešķirot dotāciju – budžeta līdzekļus, kurus piešķir, lai nodrošinātu valsts vai pašvaldību funkciju izpildi. Praksē tas

nozīmē, ka pašvaldība budžetā iekļauj finansējumu (dotāciju) konkrētas funkcijas īstenošanai, piemēram, krīzes centra darbībai, un vēlāk par paredzēto summu tiek noslēgts līdzdarbības līgums ar nevalstisko organizāciju.

Vairāk informācijas: pašvaldību mājas lapas.

ES struktūrfondi

Plānošanas perioda 2021-2027 plānošanas dokumenti ir izstrādes stadijā, tādēļ detalizēta informācija par atbalsta nosacījumiem šobrīd vēl nav pieejama.

NAP2027 uzdevums – sabiedrības pašorganizēšanās, sadarbības un līdzdarbības prasmju un iespēju paplašināšana, jo īpaši attīstot jauniešu pilsonisko izglītību, iedzīvotāju līdzdarbību nevalstiskajās organizācijās, arodbiedrībās un brīvprātīgajā darbā, valsts NVO fondu

Specifiskā atbalsta mērķis Nr.4.3.4. – Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību

Pieejamais finansējums:

3 675 750 EUR (Eiropas Sociālais fonds, valsts budžets)

Pasākumu apraksts:

Mērķauditorija: NVO, Latvijas iedzīvotāji, it īpaši, sabiedrības grupas ar zemu līdzdalības īpatsvaru

Veicamās darbības:

- atbalsts Latvijas nevalstisko organizāciju fondam, t.sk., atbalsts NVO darbībai (t.sk. atbalsts reģionālajiem NVO atbalsta centriem, mazākumtautību līdzdalībai, atbalsts diasporas organizācijām u.c.), kapacitātes un interešu pārstāvības spēju celšanai;
- līdzfinansējums NVO ES projektu īstenošanai;
- atbalsts sabiedrības līdzdalības pasākumiem un aktivitātēm saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības veicināšanai, īpaši sabiedrības grupās ar zemu līdzdalības īpatsvaru.

Vairāk informācijas:

<https://www.esfondi.lv/es-fondi-2021---2027>

ES programma “Pilsoņi, Tiesības, Līdztiesība un Vērtības”

Informācija par atbalstāmām darbībām un budžetu ir pieejama saskaņā ar ES programmas “Pilsoņi, Tiesības, Līdztiesība un Vērtības” darba programmu 2021.-2022.gadiem.

Programmas vispārīgais mērķis ir aizsargāt un veicināt tiesības un vērtības, kas noteiktas līgumā par Eiropas Savienības darbību, Eiropas Savienības Pamattiesību hartā un piemērojamajās starptautiskajās cilvēktiesību konvencijās, jo īpaši, šim nolūkam atbalstot pilsoniskās sabiedrības organizācijas un citas ieinteresētās personas, kuras darbojas vietējā, reģionālā, valsts un transnacionālā līmenī, un sekmējot pilsonisko un demokrātisko līdzdalību, lai saglabātu un pilnveidotu atklātu, tiesībās balstītu, demokrātisku, vienlīdzīgu un iekļaujošu sabiedrību, kuras pamatā ir tiesiskums.

Programmas atbalsta mērķi:

- aizsargāt un veicināt Eiropas Savienības vērtības (Eiropas Savienības vērtību sadaļa);
- veicināt tiesības, nediskrimināciju un līdztiesību, tostarp dzimumu līdztiesību, un veicināt dzimumu līdztiesības integrāciju un nediskriminācijas ieviešanu (Līdztiesības, tiesību un dzimumu līdztiesības sadaļa);
- veicināt pilsoņu iesaistīšanos un līdzdalību Eiropas Savienības demokrātiskajā dzīvē un apmaiņu starp dažādu dalībvalstu pilsoņiem, kā arī palielināt informētību par kopējo Eiropas vēsturi (Pilsoņu iesaistīšanās un līdzdalības sadaļa);
- novērst un apkarot vardarbību dzimuma dēļ un vardarbību pret bērniem (Daphne sadaļa).

Atbalsta jomas:

- Pamattiesības
- Tiesiskuma ievērošana
- Demokrātija un cilvēktiesības
- Diskriminācijas apkarošana
- Cīņa pret rasismu un ksenofobiju
- Cīņa pret antisemitismu
- Cīņa pret musulmaņu naidu
- Dzimumu līdztiesība
- Bērnu tiesības
- Vardarbība pret sievietēm, bērniem
- ES pilsonības politika
- ES pilsonība
- Eiropas pilsoņu iniciatīva
- Kultūras mantojums un daudzveidība

Pieejamais finansējums:

91 169 2873 EUR 2021.gadam un 200 901 193 EUR 2022.gadam (ES finansējums, pieejams visām ES dalībvalstīm)

Administrators:

Eiropas Komisija, Kultūras ministrija – Informācijas punkts Latvijā

Vairāk informācijas:

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/cerv>

Ziemeļvalstu Ministru padomes atbalsta programma “Ziemeļvalstu un Baltijas valstu NVO programma”

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu NVO programmas mērķis ir sadarbības veicināšana starp Ziemeļvalstu un Baltijas valstu nevalstiskām organizācijām, pilsoniskās sabiedrības stiprināšana un jaunu ilgtspējīgu iniciatīvu atbalstīšana.

Atbalsta jomas:

- veicināt mūsu sabiedrības zaļo pāreju un strādāt pie oglekļa neitralitātes, un ilgtspējīgas aprites un bioekonomikas;
- veicināt zaļo izaugsmi Ziemeļvalstu reģionā, pamatojoties uz zināšanām, inovācijām, mobilitāti un digitālo integrāciju;
- veicināt iekļaujošu, vienlīdzīgu un savstarpēji saistītu reģionu ar kopīgām vērtībām un stiprinātu kultūras apmaiņu un labklājību.

Pieejamais finansējums:

Programmai kopumā ir pieejami 60 000 EUR gadā. Vienam projektam pieejamais finansējums ir no 2 700 EUR līdz 13 500 EUR (ja tiek pamatots, maksimālā finansējuma summa var būt 20 000 EUR).

Atbalstāmās darbības:

- Tīklošanās aktivitātes, piemēram, semināri, kuru mērķis ir stiprināt sadarbību programmas prioritārajās jomās
- Mācību vizītes pieredzes apmaiņai
- Apmācības, sociālās izglītības projekti
- Pētniecības projekti

Administrators: Ziemeļvalstu Ministru padome

Vairāk informācijas:

<https://www.norden.lv/lv/grantu-programmas/ziemelvalstu-un-baltijas-valstu-nvo-programma/>

<https://www.ncmgrants.org/>

Ziemeļvalstu Ministru padomes atbalsta programma “NVO programmas Baltijas jūras reģionam”**Atbalsta mērķis:**

NVO programmas Baltijas jūras reģionam mērķis ir veidot ciešāku saikni starp Ziemeļvalstu, Baltijas, Polijas, Krievijas un Baltkrievijas nevalstiskajām organizācijām.

Atbalsta jomas:

- sociālā joma un veselība
- kultūra
- vide
- demokrātijas attīstība

Pieejamais finansējums:

Vienam projektam pieejamais finansējums ir 500 000 DKK (aptuveni 67 000 EUR).

Atbalstāmās darbības:

- jaunu iniciatīvu uzsākšana;
- kapacitātes stiprināšana un tīklošanās izveide/ stiprināšana;
- pieredzes un labākās prakses apmaiņas nodrošināšana;
- rezultātu paziņošana attiecīgajām mērķa grupām.

Administrators: Ziemeļvalstu Ministru padome

Vairāk informācijas:

<https://www.norden.lv/lv/grantu-programmas/nvo-programmas-baltijas-juras-regionam/>

<https://www.norden.org/en/funding-opportunities/nordic-council-ministers-funding-programme-ngo-co-operation-baltic-sea-region>

ASV vēstniecības Mazo grantu programma

Mazo grantu programma ir instruments, kas ļauj atbalstīt iniciatīvas, kas veido atklātākas un konkurētspējīgākas politiskās un ekonomiskās sistēmas, kā arī aizsargā cilvēktiesības.

Atbalsta jomas:

- pilsoniskās sabiedrības veicināšanu;
- brīvu informācijas plūsmu (tostarp atbalstu neatkarīgiem medijiem, tomēr finansējums nevar tikt piešķirts mediju saturs veidošanai);
- caurskatāmību pārvaldībā;
- sabiedrības izglītošanu un interešu aizstāvību;
- likuma varu un tiesiskas reformas;

- konfliktu risināšanu;
- cilvēktiesības;
- pilsonisko izglītību;
- STEM izglītību;
- tirgus ekonomiku;
- informatīvas kampaņas un izglītību par cilvēku tirdzniecību un korupcijas novēršanu;
- etnisko grupu, minoritāšu un sieviešu vienlīdzību;
- ASV mākslu un kultūru (iekļaujot izglītības vai plašākas auditorijas iesaistes komponenti).

Pieejamais finansējums:

Viena granta maksimālais piešķirums ir 10 000 ASV dolāru

Atbalsta nosacījumi:

Projektiem jāatspoguļo tieša saikne ar ASV vai tiešā veidā jāveicina ASV un Latvijas sadarbība.

Administrators: ASV vēstniecība

Vairāk informācijas: <https://lv.usembassy.gov/lv/education-culture-lv/grants-lv/>

Kopienu filantropijas attīstības programma, Kopienu fondi

Kopienu filantropijas attīstības programmas mērķis ir nostiprināt un attīstīt kopienu filantropijas konceptu Latvijā, sniedzot atbalstu esošo kopienu fondu attīstībai un jaunām kopienu fondu izveides iniciatīvām lauku reģionos. Kopienu fondi ir labdarības organizācijas, kas savā apkaimē izzina sabiedrības vajadzības, piesaista ziedojumus un citus resursus sava novada iedzīvotāju svarīgām iecerēm un gādā par šo ieceru īstenošanu. Latvijā šobrīd ir izveidoti kopienu fondi Talsos, Lielvārdē, Valmierā, Alūksnē un Apē, Kandavā, Limbažos, Viduslatgalē, Ķekavā un Liepājā.

Administrators:

Borisa un Ināras Teterevu fonds

Vairāk informācijas:

<https://www.teterevufonds.lv/musu-darbi/kopienu-filantropija>

Talsu novadu fonds – <http://www.tnf.lv/>

Lielvārdes attīstības fonds –

http://www.lielvarde.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=3731172&Itemid=1146

Valmieras novada fonds – <http://www.vnf.lv/>

Alūksnes un Apes novada fonds – <https://www.aanf.lv/>

Kandavas novada iespēju fonds – <https://www.knif.lv/>

Limbažu fonds – <https://www.limbazufonds.lv/>

Viduslatgales pārnovadu fonds – <https://www.vlpf.lv/>

Ķekavas novada fonds – <https://www.knf.lv/>

Liepājas novada fonds – <https://lnf.lv/>
